

Tisková zpráva
22. listopadu 2018

Národní zemědělské muzeum získalo výjimečně zachovalý „umělecký“ mlýn

V pondělí 26. listopadu zahájí pracovníci Národního zemědělského muzea přesun zařízení Spáleného mlýna z Příbyslavic na Brněnsku do depozitářů muzea v Čáslavi. Jedná se o vzácně dochovaný vodní „umělecký“ mlýn, který potomci mlynářské rodiny Moučků muzeu věnovali.

Jedná se o zcela výjimečně zachovalý třípodlažní mlýn se třemi válcovými stolicemi a dalším příslušenstvím, jako jsou loupačka, krupník, reforma, rovinný vysévač a dokonce i náhradními díly a nástroji. Jako zázrakem se vybavení Spáleného mlýna v obci Příbyslavice zachovalo v dobrém stavu, v loňském roce jej majitelé, potomci mlynářského rodu Moučků, nabídli do Národního zemědělského muzea jako dar. Nejstarší části mlynářské technologie pocházejí z poslední třetiny 19. století a mlýn byl postupně dle možností vlastníků dovybavován a modernizován až do roku 1952. Během druhé poloviny 20. století byl několikrát v provozu pro šrotování, což rozhodlo o tom, že nebyl nenávratně zničen jako tisíce jiných mlýnů v Česku. Představuje tak ojedinělý doklad této potravinářské technologie. Moučkův rod mlýn spravuje od roku 1882 a po celou dobu objekt modernizoval. *„Předci byli poměrně pokrokoví, neustále se snažili vylepšovat vybavení mlýna. Do zemědělského družstva vstoupili prarodiče dobrovolně až v roce 1974, což ukazuje i na to, v jak obtížných a nezajímavých podmínkách hospodařili, když jim mlýn nebyl násilně sebrán. Současně to byl i důvod, proč zůstalo vybavení zachované. Mlýn již nejde využívat k provozu a nechtěli jsme si jej nechat jen pro sebe. Sami bychom rekonstrukci nezvládli a máme velkou radost, že bude sloužit veřejnosti,“* říká potomek mlynářské rodiny Rostislav Moučka.

Vybavení mlýna bude zařazeno do podsbírky Doprava a zdroje energie. Záměrem muzea je mlýn podrobně restaurátorsky zdokumentovat, odborně deinstalovat a transportovat do depozitáře v Čáslavi. Navržený způsob celkového konzervátorsko-restaurátorského zásahu je řešen tak, aby demontáž a převoz zařízení nevedly ke znehodnocení a ztrátě komplexní hodnoty mlýna. Součástí mlýna jsou velmi zachovalé tři válcové stolice, z nichž jedna má hodnotné dřevěné obložení, pak také šrotovník, krupník, reforma, rovinný vysévač, řemenice, transmise, vertikální a horizontální dopravníky i spousta náhradních dílů a nářadí. U hlavní transmise je dochován také elektromotor, který poháněl mlýn v době, kdy byl nedostatek vody. Ve mlýně se mlela velmi jemná mouka a dokonce i několik druhů mouky zároveň. *„Takového daru si velmi ceníme a jsme rádi, že získáváme jedinečný sbírkový předmět,*

Národní
zemědělské
muzeum

100
1918—2018

1918
100
2018
SPOLEČNÉ STOLETÍ

který projde restaurováním z prostředků, které jsme získali v rámci výročí 100 let České republiky,“ říká generální ředitel Národního zemědělského muzea Milan Jan Půček.

„Umělecký mlýn“ – spojení historie a současnosti

Na přelomu 19. a 20. století se s rozvojem strojírenství i mlynářství stále více odklánělo od klasického uspořádání, kdy velké vodní kolo otáčené proudem vody přes převody pohánělo vodorovně uložené mlýnské kameny, které mezi sebou drtily mouku a další produkty. Nově se prosazujícím prvkem byly vodní turbíny, které napájely elektromotory, a teprve ty byly pohonem pro mlýnská zařízení. Objevily se ale také moderní válcové stolice – robustní stroje, v nichž už melivo nedrtily „primitivní“ kameny, ale kovové či porcelánové válce, otáčející se kolem horizontálních os. Aby byly tyto moderní mlýny i názvoslovím odlišeny od těch starších, začaly se v jejich dokumentech i na fasádách objevovat nápisy jako „válcový mlýn“, „automatický mlýn“, „umělý mlýn“, či dokonce mlýn „umělecký“. Slovo „umělecký“ už má v dnešní češtině jiný význam a i ve své době se setkávalo s výhradami tehdejších lingvistů.

Národní zemědělské muzeum je státní příspěvková organizace zřízená Ministerstvem zemědělství. Zabývá se zejména tematikou zemědělství, lesnictví, myslivosti, rybářství, zahradnictví, potravinářství, zpracování zemědělských produktů, vývoje venkova a kulturní krajiny. Národní zemědělské muzeum má kromě hlavní výstavní budovy v Praze také další čtyři pobočky – Čáslav, zámek Kačina, zámek Ohrada, Valtice. Jednotlivé pobočky jsou zaměřeny tak, aby svou vědecko-výzkumnou, akviziční a prezentační činností komplexně pokrývaly zemědělství a jeho příslušné obory v celé šíři. Muzeum nabízí řadu lektorských programů a každoročně pořádá několik desítek tematických akcí pro veřejnost.

Více na www.nzm.cz.

Jitka Taussiková

tisková mluvčí

Národní zemědělské muzeum

Tel.: 604 867 970

tiskove@nzm.cz